

Gaziosmanpaşa Üniversitesi Öğrencilerinin Fast-Food Tüketim Alışkanlıklarının Değerlendirilmesi

Murat SAYILI¹

Bilge GÖZENER²

Özet

Bu araştırmada, Gaziosmanpaşa Üniversitesi'nde eğitim gören öğrencilerin fast-food tüketim alışkanlıkları araştırılmış ve bu alışkanlıkları etkileyen faktörler ki-kare analizi ile ortaya konulmuştur. Ayrıca, öğrencilerin fast-food tüketim yerlerine ilişkin düşünceleri üzerine faktör analizi uygulanmıştır. Araştırmada Nisan-Mayıs 2010 döneminde 297 öğrenciden anket yoluyla elde edilen veriler kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin çoğu (%71,38) fast-food tüketmekte olup bu oran bayan öğrencilerde daha yüksek bulunmuştur. Öğrencilerin fast-food tüketimlerini büyük bir çoğunlukla yerleşke dışındaki yerlerde (en fazla tercih edilen yer dönerci) yaptıkları saptanmıştır. Öğrencilerin fast-food tüketim yeri seçiminde öncelik sıralaması ile bu yerin dönerci, kebabçı, pizzacı ve hamburgerci olması arasında %1 düzeyinde anlamlı bir ilişki söz konusudur.

Anahtar Kelimeler: Fast-Food, Tüketim Alışkanlığı, Öğrenci, Tokat İli

Evaluation of the Fast-Food Consumption Habits of Students at Gaziosmanpaşa University

Abstract

Aim of this study was to investigate the fast-food consumption habits of students at Gaziosmanpaşa University and factors affecting the consumption habits were determined by chi-square analyses. In addition, factor analysis was performed to obtain the students' thoughts on the location of fast-food consumption. The data obtained through questionnaires conducted with 297 students in April-May 2010 period were used. According to the survey results, most of the students (71,38%) consume fast-food and the percentage of fast-food consumption is higher in female students. The majority of fast-food consumption takes place at off-campus locations (the most preferred place is the döner shop). Order of precedence in selection of fast-food consumption place and döner shop, kebab shop and burger shop have significant at the 0,01% level.

Keywords: Fast-Food Consumption Habits, Student, Tokat Province

¹ Gaziosmanpaşa Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Tokat-TÜRKİYE
E-posta: muratsayili@yahoo.com

² Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Tokat-TÜRKİYE

Giriş

Yaşamın her evresinde bedensel ve zihinsel yönden sağlıklı olmak ve sağlığı devam ettirmek yeterli ve dengeli beslenme ile mümkündür (Tanır ve ark., 2001). Yeterli ve dengeli beslenme; vücudun büyümesi, dokuların yenilenmesi ve çalışması için gerekli olan tüm besin öğelerinin her birinin yeterli miktarda ve gerekli oranda alınması ve vücutta uygun biçimde kullanılmasıdır (Baysal, 1990; Dirican ve ark., 1993; Akşit ve ark., 1997; Süren ve Soysal, 2002; Müftüoğlu, 2003).

Düzensiz öğün ve öğün aralarında atıştırma ile ev dışında yemek yeme alışkanlığı ve ayaküstü beslenme (fast-food) biçimi, beslenme alışkanlıklarının tipik özelliklerindedir. Bu alışkanlıkları; genellikle çevre, aile ve medyayı kapsayan birçok faktör etkilemektedir (Düdek, 1993; Süren ve Soysal, 2002; Müftüoğlu, 2004; Pekcan, 2004). Teknolojinin gelişmesi, kentleşme, kadının iş hayatına atılması, yoğun iş temposu, seyahat etme ve yalnız yaşama gibi etkenlerle insanlar beslenmelerine daha az zaman ayırabilmekte ve beslenme alışkanlıklarını değiştirmektedirler.

Üniversite öğrencileri çocukluk çağı sonrası ilk grupta yer almaktadır. Öğrencilerin birçoğu üniversite eğitiminin başlaması ile birlikte ailelerinden uzaklaşırlar. Bu uzaklaşma, dış etkilerin de etkisi ile her konuda olduğu gibi beslenme konusunda da yeni bir dönemin başlangıcıdır. Bunun için üniversite gençliği beslenme sorunları açısından riskli bir grup olarak görülmektedir. Üniversite öğrencilerinin beslenmesini etkileyen etmenler; sosyal, ekonomik, demografik, kültürel, doğal koşulların yanı sıra dış görünüme önem vermeleri, kilo almak istememeleri ve yetersiz beslenmeleri şeklinde sıralanabilir. Özellikle ekonomik koşulların ağırlaşması öğrencilerin yetersiz beslenmelerine neden olmaktadır (Arslan, 1985; Sağlam ve Yörükçü, 1996). Bunlara ilaveten gereksiz yiyecek-içecek tüketme ile fast-food beslenme eğilimleri eklenince öğrencilerin beslenme sorunlarının daha da arttığı belirtilmektedir (Dinger ve ark., 1997; Ergülen ve ark., 2001; Heşeminia ve ark., 2002).

Türkiye’de gençlerin beslenme alışkanlıkları ile ilgili yapılan araştırmalar bu konuda ciddi sorunların yaşandığını göstermektedir (Çelik ve Toksöz, 1999; Yılmaz ve Özkan, 2000; Mazıcıoğlu ve Öztürk, 2003; Orak ve ark., 2006; Özkurt ve ark., 2006; Özyazıcıoğlu ve ark., 2009). Öğrencilerin genellikle tek öğün yemek yedikleri, bunda da daha çok sandviç ve simit gibi yiyecekleri tercih ettikleri, ekonomik zorlukların yetersiz ve dengesiz beslenme probleminde etkili olduğu, yurtlarda kalan öğrencilerin yurt şartlarının kötü olmasından dolayı beslenmelerinin iyi olmadığı saptanmıştır (Heşeminia ve ark., 2002; Durmaz ve ark., 2002; Garibağaoğlu ve ark., 2006).

Çalışmada Gaziosmanpaşa Üniversitesi (GOÜ)'ndeki öğrencilerin fast-food tüketim alışkanlıkları ve bu alışkanlıklarını etkileyen faktörler incelenmiştir. Araştırmanın amacı; fast-food tüketen öğrencilerin sosyo-ekonomik özelliklerinin ve gereksinimlerinin değerlendirilmesi, bu gereksinimlerin altında yatan sosyal, kültürel ve ekonomik nedenlerin belirlenmesi, araştırmaya katılan öğrencilerin bazı sosyo-demografik özellikleri ve beslenme alışkanlıklarının, fast-food tercih sebepleri ile fast-food tüketim sıklıklarının saptanmasıdır.

Materyal ve Yöntem

Araştırmanın ana materyalini, 2010 yılının Nisan-Mayıs aylarında GOÜ öğrencileri ile yapılan anketten sağlanan veriler oluşturmuştur. Çalışmada GOÜ'nin Taşhıçiftlik Yerleşkesi içerisinde öğrenim gören toplam 297 adet öğrenci ile anket yapılmıştır. Anket sonucu elde edilen veriler kullanılarak yüzde hesaplamaları ile aritmetik ortalamalar elde edilmiş ve bu sonuçlar yorumlanarak değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Anket yapılan öğrencilerin cinsiyeti ile fast-food tüketim durumları arasında bir ilişki olup olmadığı yapılan aşağıda formülü verilen ki-kare analizleri ile belirlenmiştir (Gujarati, 1995; Mirer, 1995):

$$\chi^2 = \sum_{i=1}^k \frac{(O_i - E_i)^2}{E_i}$$

Formülde; χ^2 = Ki-kare değerini, O_i = Gözlenen fekans değerini, E_i = Beklenen frekans değerini ifade etmektedir.

Çalışmada çok değişkenli analiz tekniklerinden olan faktör analizi de kullanılmıştır. Faktör analizi metodu; belirli sayıdaki bağımlı değişkenlerin değişiminin daha az sayıdaki bağımsız değişkenler (veya faktörler) yardımıyla açıklanmasıdır (Yurdakul, 1973). Genel faktör modelinin birçok şekilleri vardır. En yaygınları “*common factor analysis*” ve “*component factor analysis*”dir.

Faktör modelinin seçimi araştırmanın amacına bağlıdır. Faktör analizinin matematiksel modeli, standardize edilmiş i değişkeni için;

$$X = A_{i1}F_1 + A_{i2}F_2 + \dots + A_{ik}F_k + U \quad \text{şeklindedir.}$$

Eşitlikte; $F_1, 2, \dots, k$ = Genel faktörler, U = Unique faktör, $A_{i1}, i_2, \dots, ik$ = k adet faktörü birleştiren sabitlerdir.

Unique faktörlerin birbirleriyle ve genel faktörlerle korelasyonlarının olmadığı kabul edilmektedir (Gül, 1995). Faktörler gözlenen değişkenlerden çıkartılmaktadırlar ve onların doğrusal bileşenleri olarak tahmin edilebilirler.

J'inci faktör olan F_j 'nin genel tahmin eşitliği aşağıdaki gibidir:

$$F_j = \sum W_{ji}X_i = W_{j1}X_1 + W_{j2}X_2 + \dots + W_{jp}X_p$$

Eşitlikte; W_i = skor sayılarını, X_i = standardize edilmiş değişken, P = değişken sayısını göstermektedir (Norusis, 1988).

Ayrıca, öğrencilerin fast-food tüketim yerlerine ilişkin düşüncelerini belirlemek üzere faktör analizi uygulanmıştır. Faktör analizine 14 adet değişkenle başlanılmış olup, faktör analizi sonucunda ortaklık unsuru yüksek olan 13 değişkenin oluşturduğu 5 faktör elde edilmiştir.

Araştırma Bulguları ve Tartışma

Öğrencilerin Genel Özellikleri

Anket yapılan öğrencilere ilişkin bilgiler Çizelge 1'de verilmiştir.

Öğrencilerin %58,25'i erkek ve %41,75'i ise bayanlardan oluşmaktadır.

Öğrencilerin yaş ortalaması; erkeklerde 22,30 yıl, bayanlarda 20,64 yıl ve genel ortalamada ise 21,61 yıl olarak hesaplanmıştır. Yaş ortalaması itibarıyla, en yüksek grubu; erkeklerde 21-23 yaş, bayanlarda 18-20 yaş ve genel ortalamada ise yine 21-23 yaş grubu oluşturmaktadır.

Anket yapılan kişilerin yaklaşık %80'inin lisans ve %20'sinin de önlisans öğrencisi olduğu görülmektedir.

Gerek erkek ve gerekse bayan öğrencilerin çoğunluğunun Karadeniz ve İç Anadolu Bölgesinden geldiği, bunun yanı sıra Marmara, Ege, Akdeniz, Doğu Anadolu ve Güney Doğu Anadolu bölgelerinden gelen öğrencilerin de olduğu görülmüştür. Karadeniz ve İç Anadolu Bölgelerinden gelen öğrenci sayısının çok olmasını üniversitenin Karadeniz bölgesinde yer almasından kaynaklı olabileceği şeklinde açıklanabilir.

Araştırmanın yapıldığı üniversite, şehir merkezine yaklaşık 10 km mesafede bulunmaktadır. Üniversitede öğrenim gören ve dolayısıyla anket yapılan öğrencilerin önemli bir kısmı şehir merkezinde ikamet etmektedirler. Nitekim öğrencilerin yaklaşık yarısı (%49,83) devlet yurdunda kalmayı tercih ederken, kiralık evde kalanların oranının ise az olmadığı (%30,30), bunlar dışında ailesinin yanında kalanlar (%9,76) ile birlikte özel yurt (%9,43), pansiyon (%0,34) ve misafirhaneleri de (%0,34) tercih ettikleri belirlenmiştir. Özellikle kız öğrenciler erkeklere kıyasla devlet ve/veya özel yurttan kalmayı tercih etmektedirler. Bazı araştırmalarda; evde ailesi ya da akrabası ile kalanların genelde beslenme sorunu olmadığı (Köksal, 1993), yurttan kalan öğrencilerin beslenmelerinin de evde kalanlara göre daha düzensiz olduğu (Kızıltan, 2000; Mazırcıoğlu, 2003) belirtilmiştir.

Çizelge 1: Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Özellikleri

		Cinsiyet				Toplam	
		Erkek		Bayan		Frekans	%
		Frekans	%	Frekans	%		
Anket Yapılan Öğrenci Sayısı (kişi)		173	58,25	124	41,75	297	100,00
Yaş (yıl)	18-20	37	21,39	66	53,23	103	34,68
	21-23	90	52,02	50	40,32	140	47,14
	24 ve +	46	26,59	8	6,45	54	18,18
	Toplam	173	100,00	124	100,00	297	100,00
	Ortalama	22,30		20,64		21,61	
Eğitim	Ön lisans	33	19,08	24	19,35	57	19,19
	Lisans	140	80,92	100	80,65	240	80,81
	Toplam	173	100,00	124	100,00	297	100,00
Geldiği Bölge	Karadeniz	49	28,32	42	33,87	91	30,64
	Marmara	26	15,03	22	17,74	48	16,16
	Ege	18	10,40	13	10,48	31	10,44
	İç Anadolu	48	27,75	31	25,00	79	26,60
	Akdeniz	17	9,83	12	9,68	29	9,76
	Doğu Anadolu	8	4,62	3	2,42	11	3,37
	Güney Doğu Anadolu	7	4,05	1	0,81	8	2,69
	Toplam	173	100,00	124	100,00	297	100,00
Kaldığı yer	Devlet yurdu	76	43,93	72	58,06	148	49,83
	Özel yurt	13	7,51	15	12,10	28	9,43
	Otel/Pansiyon	1	0,58	0	0,00	1	0,34
	Misafirhane	1	0,58	0	0,00	1	0,34
	Kiralık ev	64	36,99	26	20,97	90	30,30
	Ailesi ile birlikte	18	10,40	11	8,87	29	9,76
	Toplam	173	100,00	124	100,00	297	100,00
Aylık Gelir (TL)	1-125	13	7,51	10	8,06	23	7,74
	126-250	48	27,75	35	28,23	83	27,95
	251-375	47	27,17	42	33,87	89	29,97
	376-500	28	16,18	23	18,55	51	17,17
	501-675	16	9,25	11	8,87	27	9,09
	676-750	7	4,05	0	0,00	7	2,36
	751- +	14	8,09	3	2,42	17	5,72
	Toplam	173	100,00	124	100,00	297	100,00
Bir işte çalışması	Evet	16	9,25	2	1,61	18	6,06
	Hayır	157	90,75	122	98,39	279	93,94
	Toplam	173	100,00	124	100,00	297	100,00
Düzenli spor yapması	Evet	39	22,54	22	17,74	61	20,54
	Hayır	134	77,46	102	82,26	236	79,46
	Toplam	173	100,00	124	100,00	297	100,00
Spor yapma sıklığı*	Her gün	10	25,64	4	18,18	14	22,95
	Haftada birden fazla	18	46,15	10	45,45	28	45,90
	Haftada bir	8	20,51	5	22,73	13	21,31
	Üç haftada bir	0	0,00	3	13,64	3	4,92
	Daha seyrek	3	7,69	0	0,00	3	4,92

* Birden fazla cevap verildiği için toplam %100'ü geçmektedir.

Öğrencilerin eline geçen aylık gelirlerinin genellikle 251-375 TL (%29,97) ve 126-250 TL (%27,95) aralığında olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerden küçük bir kısmının ise aylık gelirleri 676-750 TL (%2,36) ve 751 TL ve üzerindedir (%5,72). Ankete katılan öğrencilerin %93,94'ünün herhangi bir işte çalışmadıkları tespit edilmiştir. Özellikle bir işte çalışmama oranı bayan öğrencilerde daha yüksektir.

Öğrencilerin %79,46'sı düzenli olarak spor yapmadıklarını ifade etmişlerdir. Spor yapanların (%20,54) spor yapma sıklıkları incelendiğinde; %45,90'nın haftada birden fazla, %22,95'inin her gün, geriye kalanların ise değişik şekillerde spor yaptıkları belirlenmiştir. Erkek ve bayan öğrencilerin spor yapma sıklıkları birbirine yakın değerlerde çıkmıştır.

Öğrencilerin Fast-Food Tüketim Alışkanlıkları ve Tercihleri

Öğrencilerin fast-food tüketim alışkanlıklarına ilişkin araştırma sonuçları Çizelge 2'de verilmiştir.

Araştırmada, anket yapılan öğrencilerin %71,38 gibi büyük bir kısmının fast-food tüketim alışkanlığının olduğu belirlenmiştir. Fast-food tüketiminin bayanlarda daha yüksek olduğu görülmektedir. Öğrencilerin cinsiyetleri ile fast-food tüketimleri arasında istatistiksel açıdan herhangi bir ilişki söz konusu değildir. Hertzler ve Frary (1992); üniversite öğrencilerinin beslenme durumlarını ve dışarıda yemek yeme durumlarını saptamak için yaptıkları araştırmada, erkek öğrencilerin kız öğrencilere kıyasla daha fazla oranda hızlı hazır yiyecek restoranlarına gittiklerini saptamışlardır. Çukurova Üniversitesi'nde öğrencilerin %88,43'ünün fast-food tüketim alışkanlığının olduğu tespit edilmiştir (Özçiçek ve ark., 2002). Üniversite öğrencileri ile yapılan başka bir çalışmada, ailesinden uzakta yaşayan öğrencilerin beslenme alışkanlıklarının değiştiği, meyve ve sebze tüketiminin azaldığı, yağlı yiyeceklerin tüketiminde artış olduğu tespit edilmiştir (Papadaki ve ark., 2007). Wyne ve ark. (1994) tarafından Güney Kore'de hızlı hazır yiyecek tüketim sıklığını belirlemek için yapılan bir araştırmada; Seul'de oturan kişilerin tükettikleri hızlı hazır yiyecek çeşidinin diğer bölgelerde oturanlara göre daha fazla olduğu belirlenmiştir. Korkmaz (2005) tarafından Hacettepe, Başkent ve Gazi Üniversitelerinde okuyan 386 öğrenci ile yapılan anket çalışmasında öğrencilerin %64,8'inin fast-food tükettiği saptanmıştır. İstanbul'da bir ilköğretim okulunda 6, 7 ve 8. sınıf öğrencileri ile yapılan anket çalışması sonucunda erkek öğrencilerin kızlara göre daha sık fast-food türü yiyecekler tükettiği belirlenmiştir (Demirezen ve Coşansu, 2005).

Çizelge 2: Öğrencilerin Fast-Food Tüketim Alışkanlıkları İle İlgili Sonuçlar

		Cinsiyet				Toplam	
		Erkek		Bayan			
		Frekans	%	Frekans	%	Frekans	%
Fast-food tüketme durumu	Evet	120	69,36	92	74,19	212	71,38
	Hayır	53	30,64	32	25,81	85	28,62
	Toplam	173	100,00	124	100,00	297	100,00
Ki-kare analiz sonucu		$\chi^2 = 0,825$		P = 0,364		df = 1	
Fast-food tüketmeme nedeni*	Alışkanlığı yok	27	50,94	19	59,38	46	54,12
	Fiyat yüksek	11	20,75	7	21,86	18	21,18
	Doyurucu değil	16	30,19	2	6,25	18	21,18
	Ortamı / müşterileri beğenmiyor	13	24,53	3	9,38	16	18,82
	Sağlıklı / hijyenik değil	23	43,40	13	40,63	36	42,35
	Etler iyi pişmiyor	11	20,75	7	21,88	18	21,18
	Ürün çeşidi sınırlı	7	13,21	11	34,38	18	21,18
	Hizmet kalitesi düşük / self servisi sevmiyor	16	30,19	1	3,12	17	20,00
Kilo yapıyor	10	18,87	1	3,12	20	23,53	
Ki-kare analiz sonucu		$\chi^2 = 22,658$		P = 0,004		df = 8	
Fast-food tüketme nedeni*	Damak zevki	39	32,50	39	42,39	78	36,79
	Ucuz	20	16,67	7	7,61	27	12,74
	Daha pratik	74	61,67	56	60,87	130	61,32
	Yemek yapamıyor	19	15,83	9	9,78	28	13,21
	Menüden hoşlanmıyor	15	12,50	17	18,48	32	15,09
Ki-kare analiz sonucu		$\chi^2 = 7,422$		P = 0,115		df = 4	
Fast-food tüketim sıklığı	Hergün	22	18,33	20	21,74	42	19,81
	Haftada birden fazla	62	51,67	43	46,74	105	49,53
	Haftada bir	16	13,33	21	22,83	37	17,45
	Ayda birden fazla	20	16,67	8	8,70	28	13,21
	Toplam	120	100,00	92	100,00	212	100,00
Ki-kare analiz sonucu		$\chi^2 = 5,754$		P = 0,124		df = 3	
Fast-food tüketilen öğünler	Öğle	46	38,33	30	32,61	76	35,85
	Akşam	26	21,67	16	17,39	42	19,81
	Her ikisi	48	40,00	46	50,00	94	44,34
	Toplam	120	100,00	92	100,00	212	100,00
Ki-kare analiz sonucu		$\chi^2 = 2,131$		P = 0,345		df = 2	
Fast-food tüketilen günler	Hafta içi	34	28,33	15	16,30	49	23,11
	Hafta sonu	24	20,00	26	28,26	50	23,58
	Her ikisi	62	51,67	51	55,43	113	53,30
	Toplam	120	100,00	92	100,00	212	100,00
Ki-kare analiz sonucu		$\chi^2 = 4,906$		P = 0,086		df = 2	

* Birden fazla cevap verildiği için toplam %100'ü geçmektedir.

Bazı öğrencilerin (%28,62); alışkanlık edinmemeleri (%54,12), sağlıklı ve hijyenik bulmamaları (%42,35), kilo almada etkili olduğunu düşünmeleri (%23,53), fiyatını yüksek bulmaları (%21,18), doyurucu olmadığını düşünmeleri (%21,18), içindeki etlerin iyi pişmediğini düşünmeleri (%21,18), yemek yenilen ortamı beğenmemeleri (%12,94), yemek yenilen yerdeki hizmet kalitesinin düşük olduğunu düşünmeleri (%11,76), ürün

çeşidini sınırlı bulmaları (%10,59), self servisi sevmemeleri (%9,41), diğer müşterileri beğenmemeleri (%3,53) ve fast-foodlarda kullanılan et, yağ vb. maddelerin dinen sakıncalı olduğunu düşünmeleri (%1,18) nedenleriyle fast-food tüketmedikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin cinsiyetleri ile fast-food tüketmeme nedenleri arasında %1 önem düzeyinde istatistiksel bir ilişki söz konusudur. Korkmaz (2005) yaptığı araştırmaya göre, fast-food tüketmeyen öğrencilerin nedenleri; %43,4 ile bu tür beslenmeyi sağlıklı bulmama, %39,7 ile doyurucu bulmama, %31,6 ile de fiyatı uygun bulmamadır.

Öğrencilerin fast-food tüketmeyi tercih etme nedenleri; başta daha pratik (%61,32) olmak üzere damak zevki (%36,79), menüden hoşlanmamaları (%15,09), yemek yapmayı bilmemeleri (%13,21) ve daha ucuz olduğunu düşünmeleridir (%12,74). Özellikle erkek öğrenciler için fast-food'un ucuz olması ve evde yemek yapılamaması faktörlerinin daha önemli olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin cinsiyetleri ile fast-food tüketme nedenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır. Korkmaz (2005) tarafından yapılan araştırmada, öğrencilerin fast-food türü ürün satın alma kararlarını etkileyen en önemli faktörler, sırasıyla; temizlik, sağlıklı ürün, kalite, doyurucu olması ve fiyattır.

Öğrencilerin %49,53'ünün haftada birden fazla, %19,81'inin hergün, %17,45'inin haftada bir kez, %13,21'inin ise aydan birden fazla kez fast-food tükettiği saptanmıştır. Erkek ve bayan öğrencilerin fast-food tüketim sıklığının benzer oranlarda olduğu saptanmıştır. Hertzler ve Frary (1992) yaptıkları çalışmalarında, öğrencilerin %11'inin yılda birkaç kez, %35'inin ayda bir ya da iki kez, %38'inin haftada birkaç kez, %7'sinin ise günde birkaç kez hızlı hazır yiyecek restoranlarında yemek yediklerini belirlemişlerdir. Çukurova Üniversitesi öğrencilerinin %45,60'mın haftada birkaç kez, %41,40'ının ayda birkaç kez, %8,00'ünün her gün ve %5,10'unun da yılda birkaç kez fast-food tükettikleri belirlenmiştir (Özçiçek ve ark., 2002). Korkmaz (2005) tarafından yapılan araştırmada, üniversite öğrencilerinin %24,5'inin hemen hemen hergün, %19,0'unun haftada bir kez, %9,9'unun 15 günde bir kez, %6,6'sının ayda bir kez, %30,6'sının ise nadiren fast-food tükettikleri belirlenmiştir.

Öğrencilerin %35,85'inin öğle, %19,81'inin akşam ve %44,34'ünün de her iki öğünde de fast-food tükettikleri belirlenmiştir. Fast-food tüketim zamanları erkek ve bayan öğrencilerde benzerlik göstermektedir. Ancak öğrencilerin cinsiyetleri ile fast-food tüketim zamanları arasında istatistiksel açıdan bir ilişki saptanamamıştır. ABD'de çok sayıda tüketicinin hızlı hazır yiyecek restoranlarında yemek yedikleri belirtilmekte olup, tüketicilerin %7,7'sinin kahvaltıda, %48,9'unun öğle ve %31,6'sının ise akşam yemeklerinde bu restoranlara gidip yemek yedikleri tespit edilmiştir (Hoolingsworth, 1994). Özçiçek ve ark. (2002) tarafından yapılan

araştırmada, Çukurova Üniversitesi öğrencilerinin en çok (%61,20) öğle öğününde fast-food tükettikleri tespit edilmiştir. Ankara'daki üniversite öğrencilerinin ise %70,4'ü genelde öğle, %26,4'ü herhangi bir öğünde, %5,6'sı da akşam fast-food tükettikleri saptanmıştır (Korkmaz, 2005).

Fast-food türleri öğrenciler tarafından farklı zamanlarda tüketilebilmektedir. Öğrencilerin %23,58'i hafta sonu, %23,11'i hafta içi ve %53,31'i de her iki zamanda fast-food tükettiklerini belirtmişlerdir. Özellikle erkek öğrencilerin fast-food tüketiminde hafta içini daha çok tercih ettikleri görülmektedir. Öğrencilerin cinsiyetleri ile fast-food tüketme zamanları arasında istatistiksel açıdan %10 önem düzeyinde anlamlı bir ilişki söz konusudur. Çukurova Üniversitesi'ndeki öğrencilerin %39,20'sinin hafta sonu, %22,40'ının hafta içi ve %38,40'ının ise herhangi bir zamanda fast-food tükettiği tespit edilmiştir (Özçiçek ve ark., 2002).

Öğrencilerin fast-food tükettikleri yerler Çizelge 3'te verilmiştir.

Çizelge 3: Öğrencilerin Fast-Food Tükettiği Yerler

		Cinsiyet				Toplam	
		Erkek		Bayan			
		Frekans	%	Frekans	%	Frekans	%
Fast-food tüketme yeri	Yerleşke içi	33	27,50	19	20,65	52	24,53
	Yerleşke dışı	87	72,50	73	79,35	160	75,47
	Toplam	120	100,00	92	100,00	212	100,00
Ki-kare analiz sonucu		$\chi^2 = 1,319$		P = 0,251		df = 1	
Fast-food lokanta tercihi*	Dönerci	80	66,67	38	41,30	118	55,66
	Kebabçı	43	35,83	23	25,00	66	31,13
	Lahmacuncu	23	19,17	16	17,39	39	18,40
	Pizzacı	33	27,50	44	47,83	77	36,32
	Hamburgerci	24	20,00	29	31,52	53	25,00
	Pide-börek salonu	36	30,00	25	27,17	61	28,77
Ki-kare analiz sonucu		$\chi^2 = 16,801$		P = 0,005		df = 5	
Devamlı aynı yerde yeme durumu	Evet	82	68,33	67	72,83	149	70,28
	Hayır	38	31,67	25	27,17	63	29,72
	Toplam	120	100,00	92	100,00	212	100,00
Ki-kare analiz sonucu		$\chi^2 = 0,503$		P = 0,478		df = 1	
Devamlı aynı yerde yeme nedeni*	Ulaşım kolaylığı	18	21,95	13	19,40	31	20,81
	Alışkanlık	36	43,90	32	47,76	68	45,64
	Fiyatı uygun	17	20,73	12	17,91	29	19,46
	Hizmet iyi	23	28,05	20	29,85	43	28,86
	Tanıdık	13	15,85	9	13,43	22	14,77
	Hijyen (temiz)	27	32,93	30	44,78	57	38,26
Ki-kare analiz sonucu		$\chi^2 = 1,711$		P = 0,887		df = 5	
Devamlı aynı yerde yememe nedeni*	Yer	25	65,79	17	68,00	42	66,67
	Değişiklik	6	15,79	3	12,00	9	14,29
	Hijyen	6	15,79	3	12,00	9	14,29
	Tat	9	23,68	8	32,00	17	26,98
	Fiyat	3	7,89	5	20,00	8	12,70
	Tesadüf	10	26,32	3	12,00	13	20,63
Ki-kare analiz sonucu		$\chi^2 = 3,934$		P = 0,559		df = 5	

* Birden fazla cevap verildiği için toplam %100'ü geçmektedir.

Öğrencilerin %24,53'ü Taşlıçiftlik Yerleşkesi içi ve %75,47'sinin de yerleşke dışındaki fast-food tüketim yerlerini tercih etmişlerdir. Erkek ve bayan öğrencilerin fast-food tükettikleri yerlerin yerleşke içi veya dışı olması arasında benzer sonuçlar söz konusudur. Öğrencilerin cinsiyetleri ile fast-food tükettikleri yerler arasında istatistiksel bir ilişki bulunamamıştır.

Ülkelerin kendi kültürel özellikleri ve buna bağlı olarak damak zevklerine hitap eden ürünleri fast-food ürün yelpazesi içine sokarak, diğer fast-food ürünler ile birlikte pazarlamaları genel kabul görmüş bir uygulamadır (Korkmaz, 2005). Ankete katılan öğrencilerin yaklaşık yarısının (%55,66) fast-food tüketmek istediklerinde öncelikli olarak dönercileri tercih ettikleri belirlenmiştir. Dönerci dışında pizza, kebab, pide-börek, hamburger ve lahmacun yapan yerleri tercih eden öğrenciler de bulunmaktadır. En çok tercih edilen yerlerin; erkek öğrenciler tarafından dönerci (%66,67) ve kız öğrenciler açısından ise pizzacı (%47,83) olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin cinsiyetleri ile fast-food tükettikleri yerler arasında %1 düzeyinde istatistiksel açıdan bir ilişki bulunmaktadır. 1993 yılında ABD'de en çok tercih edilen hızlı hazır yiyecek ürünleri sırasıyla; pizza, jambonlu sandviç, biftek, hamburger, peynirli makarna, hindili sandviç, spagetti ve peynirli sandviçtir (Hoolingsworth, 1994). Elmacıoğlu (1996), hızlı hazır yemek sisteminde önceliklerin belirlenmesi ile ilgili bir araştırmasında; kişilerin %10,99'unun hamburger, %10,7'sinin döner ekme, %8,7'sinin köfte ekme, %8,1'inin de patates kızartmasını tercih ettiklerini saptamıştır. Sürücüoğlu ve Çakıroğlu (2000)'nun Ankara Üniversitesi'nde yaptıkları çalışmada, batı tarzı fast-food yiyecekler arasında en fazla hamburger ve geleneksel fast-food'da ise en çok döner restoranların tercih edildiği, erkek ve kız öğrencilerin en çok tercih ettikleri fast-food türünün pide olduğu belirtilmiştir. Korkmaz (2005), üniversite öğrencilerinin fast-food yiyecek türü olarak öncelikle kebab ve lahmacunu tercih ettiklerini saptamıştır.

Hem erkek ve hem de bayan öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun fast-food tüketiminde genellikle aynı yeri tercih ettikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin devamlı aynı fast-food lokantalarına gitme nedenleri, sırasıyla; alışkanlık (%45,64), hijyen (%38,26), hizmetin iyi olması (%28,86), ulaşım kolaylığı (%20,81), fiyatların uygun oluşu (%19,46) ve sahibini tanıyor olmak (%14,77) olarak saptanmıştır. Öğrencilerin cinsiyetleri ile fast-food tüketiminde aynı yerin tercih edilme nedenleri arasında benzer sonuçlar olmakla birlikte istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki söz konusu değildir. Buna karşın bazı öğrenciler ise fast-food tüketimlerini devamlı aynı yerde yapmamaktadır. Bunun nedenleri; değişiklikten hoşlanmama, mekanı beğenmeme, yemekleri beğenmeme, ortamı hijyenik bulmama, fiyatların yüksek olması ve özel bir nedenin olmaması şeklindedir. Özellikle bayan

öğrencilerin fast-food fiyatı nedeniyle tüketim yeri değişikliği yaptığı görülmektedir. Balıkesir Üniversitesi'nde yapılan bir araştırmada öğrencilerin %77,7'si yemek seçerken temiz bir ortamda pişirilmesi ve sunulmasına dikkat ettiklerini ifade etmişlerdir (Yılmaz ve Özkan, 2000).

Çizelge 4: Öğrencilerin Fast-Food Tüketim Yerleri Seçimlerinde Öncelik Sıraları

			Tercihler					
			1	2	3	4	5	6
Dönerci	Erkek	Frekans	64	24	16	9	1	6
		%	53,33	20,00	13,33	7,50	0,83	5,00
	Bayan	Frekans	30	12	17	11	9	13
		%	32,61	13,04	18,48	11,96	9,78	14,13
	Toplam	Frekans	94	36	33	20	10	19
		%	44,34	16,98	15,57	9,43	4,72	8,96
Ki-kare analiz sonucu			$\chi^2 = 22,196$ P = 0,000 df = 5					
Kebabçı	Erkek	Frekans	25	34	19	16	13	13
		%	20,83	28,33	15,83	13,33	10,83	10,83
	Bayan	Frekans	9	13	9	14	23	24
		%	9,78	14,13	9,78	15,22	25,00	26,09
	Toplam	Frekans	34	47	28	30	36	37
		%	16,04	22,17	13,21	14,15	16,98	17,45
Ki-kare analiz sonucu			$\chi^2 = 23,375$ P = 0,000 df = 5					
Lahma- cuncu	Erkek	Frekans	4	23	27	22	23	21
		%	3,33	19,17	22,50	18,33	19,17	17,50
	Bayan	Frekans	5	13	19	23	20	12
		%	5,43	14,13	20,65	25,00	21,74	13,04
	Toplam	Frekans	9	36	46	45	43	33
		%	4,25	16,98	21,70	21,23	20,28	15,57
Ki-kare analiz sonucu			$\chi^2 = 3,326$ P = 0,650 df = 5					
Pizzacı	Erkek	Frekans	12	12	16	25	26	29
		%	10,00	10,00	13,33	20,83	21,67	24,17
	Bayan	Frekans	24	19	16	12	12	9
		%	26,09	20,65	17,39	13,04	13,04	9,78
	Toplam	Frekans	36	31	32	37	38	38
		%	16,98	14,62	15,09	17,45	17,92	17,92
Ki-kare analiz sonucu			$\chi^2 = 22,527$ P = 0,000 df = 5					
Hambur- gerci	Erkek	Frekans	4	12	17	21	32	34
		%	3,33	10,00	14,17	17,50	20,67	28,33
	Bayan	Frekans	11	22	14	16	14	15
		%	11,96	23,91	15,22	17,39	15,22	16,30
	Toplam	Frekans	15	34	31	37	46	49
		%	7,08	16,04	14,62	17,45	21,70	23,11
Ki-kare analiz sonucu			$\chi^2 = 18,204$ P = 0,003 df = 5					
Pide- Börek Salonu	Erkek	Frekans	11	13	23	24	22	27
		%	9,17	10,83	19,17	20,00	18,33	22,50
	Bayan	Frekans	13	12	18	13	11	25
		%	14,13	13,04	19,57	14,13	11,96	27,17
	Toplam	Frekans	24	25	41	37	33	52
		%	11,32	11,79	19,34	17,45	15,57	24,53
Ki-kare analiz sonucu			$\chi^2 = 4,206$ P = 0,520 df = 5					

Öğrencilerin fast-food tüketim yerleri içerisinde en fazla tercih ettikleri yerler sırasıyla; dönerci, kebabçı, lahmacuncu, hamburgerci, pizzacı ve pide-börek salonudur (Çizelge 4). Öğrencilerin fast-food tüketim yeri seçiminde öncelik sıralaması ile bu yerin dönerci, kebabçı, pizzacı ve hamburgerci olması arasında %1 düzeyinde anlamlı bir ilişki söz konusudur.

Ankete katılan öğrencilerin fast-food tüketim yerlerini tercih nedenleri ile ilgili düşünceleri incelendiğinde (Çizelge 5); gittikleri mekanlarda besin değeri yüksek yiyeceklerin bulunması, mekanın güzel olması ve hijyenik olması ilk sıralarda yer almaktadır.

Çizelge 5: Öğrencilerin Fast-Food Tüketim Yerlerini Tercih Nedenleri İle İlgili Düşünceleri

Düşünceler	Düşünceye Katılma Durumu (%)*					Rank*
	1	2	3	4	5	
Fiyatlar diğerlerine göre uygun	21,89	34,01	22,90	18,18	3,03	2,465
Arada yapılan promosyonlar uygun	12,46	40,07	28,62	13,13	5,72	2,596
Her zaman kalite aynı	11,78	35,35	21,21	23,23	8,42	2,811
Damak zevkime uygun	20,54	45,12	14,81	15,15	4,38	2,377
Müşteri kitlesi belirgin	15,82	28,62	33,67	16,16	5,72	2,673
Hijyenik	12,12	28,96	23,91	21,21	13,80	2,956
Ulaşımı kolay	24,92	46,80	15,49	8,75	4,04	2,202
Besin değeri yüksek yiyecekler var	7,41	13,47	31,31	29,97	17,85	3,374
Ortamı güzel	8,08	23,91	22,56	33,00	12,46	3,178
Ücretine göre doyurucu	13,13	43,43	16,16	18,18	9,09	2,667
Telefonla sipariş hizmeti güzel	15,82	30,30	38,38	8,75	6,73	2,603
Servis hızlı	14,81	36,03	20,20	22,22	6,73	2,700
Kasada çok beklemiyor	19,19	38,38	21,21	14,48	6,73	2,512
Kredi kartı kullanabiliyor	20,88	26,60	28,62	13,13	10,77	2,663

* 1=Kesinlikle Katılıyor, 2=Katılıyor, 3=Kararsız, 4=Katılmıyor, 5=Kesinlikle Katılmıyor

Öğrencilerin Fast-Food Tüketim Yerlerine İlişkin Değerlendirmelerine Yönelik Faktör Analizi

Öğrencilerin fast-food lokantalarına ilişkin değerlendirmeleri faktör analizine tabi tutulmuştur. Çok değişkenli analiz tekniklerinden olan, veri azaltma tekniği olarak da tanımlanan faktör analizi, verilerin özet biçimde sunumunu sağlamaktadır (Kurtuluş, 1998; Ness, 2002).

Öğrencilerin fast-food tüketim yerlerine ilişkin özdeğer istatistiğine bağlı faktörler ve varyansları Çizelge 6'da verilmiştir.

Yapılan faktör analizi sonucunda elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin fast-food tüketiminde lokantalar ile ilgili düşünceleri 13 değişken olup, 5 faktör altında toplanmıştır. Bu 5 faktörün toplam varyans içindeki payları sırası ile %14,187, %13,003, %11,566, %10,081 ve %9,221'dir. Toplam varyansın %58,058'i bu faktörler tarafından açıklanmaktadır.

Çizelge 6: Özdeğer İstatistiğine Bağlı Faktör Sayısı ve Varyans

Düşünceler	Özdeğer istatistiği			Rotasyon		
	Toplam	Varyans (%)	Toplam (%)	Toplam	Varyans (%)	Toplam (%)
Fiyatlar diğerlerine göre uygun	2,974	22,880	22,880	1,844	14,187	14,187
Arada yapılan promosyonlar uygun	1,318	10,137	33,017	1,690	13,003	27,189
Her zaman kalite aynı	1,221	9,391	42,408	1,504	11,566	38,755
Damak zevkime uygun	1,029	7,912	50,320	1,311	10,081	48,837
Hijyenik	1,006	7,738	58,058	1,199	9,221	58,058
Ulaşımı kolay	0,886	6,816	64,874			
Besin değeri yüksek yiyecekler var	0,839	6,455	71,328			
Ortamı güzel	0,801	6,163	77,492			
Ücretine göre doyurucu	0,694	5,340	82,832			
Telefonla sipariş hizmeti güzel	0,609	4,688	87,520			
Servis hızlı	0,564	4,338	91,858			
Kasada çok beklemiyor	0,547	4,206	96,065			
Kredi kartı kullanabiliyor	0,512	3,935	100,000			

Sonraki aşamada her bir faktörün hangi değişkenleri içerdiği belirlenmiştir. Çizelge 7’de rotasyon çözüm sonuçları verilmiştir. Rotasyon çözümde faktör yükleri yer almaktadır.

Çizelge 7: Öğrencilerin Fast-Food Tüketim Yerine İlişkin Değerlendirmeler Rotasyon Matrisi

Düşünceler	Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3	Faktör 4	Faktör 5
Fiyatlar diğerlerine göre uygun	0,656	-0,133	0,071	0,144	0,124
Arada yapılan promosyonlar uygun	0,648	-0,050	0,341	0,051	0,099
Her zaman kalite aynı	0,642	0,308	-0,256	0,181	0,110
Damak zevkime uygun	0,630	0,272	0,281	-0,215	-0,051
Hijyenik	0,014	0,739	-0,053	0,216	0,035
Ulaşımı kolay	0,016	0,728	0,147	-0,093	0,191
Besin değeri yüksek yiyecekler var	0,121	0,540	0,358	0,104	-0,114
Ortamı güzel	0,055	0,067	0,707	0,230	0,123
Ücretine göre doyurucu	0,170	0,141	0,706	0,064	0,044
Telefonla sipariş hizmeti güzel	0,164	0,231	0,042	0,733	0,022
Servis hızlı	-0,004	-0,038	0,261	0,723	0,030
Kasada çok beklemiyor	0,025	-0,015	0,130	-0,041	0,880
Kredi kartı kullanabiliyor	0,332	0,232	-0,001	0,152	0,562
Kaiser-Meyer-Olkin: 0,745					
Bartlett's Test Sig.: 0,000					

Faktör 1 (UYGUNLUK) yükleri; fiyatlar diğerlerine göre uygunluğunu, arada yapılan promosyonlar uygunluğunu, her zaman kalite aynı olmasını ve damak zevklerine uygunluğu içermektedir.

Faktör 2 (KALİTE-KOLAYLIK); hijyenikliği, ulaşımın kolay olmasını ve besin değeri yüksek yiyeceklerin bulunmasını yansıtmaktadır.

Faktör 3 (MEKÂN-PORSİYON) yüklerinde ise; ortamın güzel olması ve ödenen ücrete göre porsiyonların doyurucu olması ilişkili çıkmıştır.

Faktör 4’de (SERVİS HİZMETİ); telefonla sipariş hizmetinin olması ve servisin hızlı olması belirtilmektedir.

Faktör 5’te (ÖDEME KOLAYLIĞI); kasada bekleme süresinin kısa olması ve kredi kartı kullanılabilmesini kapsamaktadır.

Faktör analizinde açıklayıcı değişkenlerin analiz için uygunluğunu değerlendirmek amacı ile Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri hesaplanmaktadır. KMO değerinin 0,50’den büyük olduğunda veri yapısının faktör analizi için uygun olduğu kabul edilir (Akgül ve Çevik, 2005). Bu çalışmada, KMO ölçütü 0,745, Bartlett’s Test 0,5 önem düzeyinde anlamlı olarak bulunmuştur. Yani, değişkenler arasında yüksek korelasyon vardır.

Sonuç

Son yıllarda zamanın giderek artan önemi ve gelişmiş ülkelerden ithal edilen tüketim alışkanlıklarının üniversite gençliğinin üzerindeki etkisiyle fast-food tüketimi giderek artmaktadır.

Genç nüfusun bu alandaki talebinin fazla olması özellikle üniversitenin bulunduğu kentlerde fast-food sektörünün artmasına neden olmuştur.

Yapılan bu araştırma sonuçlarına bakıldığında GOÜ öğrencilerinin büyük çoğunluğunun fast-food tüketim alışkanlığının (en fazla pratik olması nedeniyle) olduğu görülmektedir. Bayan öğrencilerin daha yüksek oranda fast-food tükettikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin farklı zamanlarda (hafta içi ve sonu) daha çok yerleşke dışındaki yerlerde (en fazla dönerci ve kebabçı olmak üzere) fast-food tükettikleri belirlenmiştir. Fast-food tüketim yerleri daha çok fiyatının uygun olması ve ulaşımının kolay olması nedeniyle tercih edilmektedirler. Bölgede her geçen gün öğrenci sayısının artması beraberinde fast-food tüketim yerlerinin de artmasına neden olmaktadır. Ancak, bu yerlerde hijyen ile birlikte fiyat, servis hızı, kalite gibi faktörlerin korunmasına/geliştirilmesine büyük önem verilmelidir.

Fast-food tüketimi kişilerin beslenmelerinde zaman tasarrufu ve kolaylık sağlaması yanında yetersiz ve dengesiz beslenme problemlerini de ortaya çıkarabilmektedir. Bu bağlamda başta gençler olmak üzere tüm

bireylerin dengeli beslenme ve spor yapabilmeleri konusunda bilinçlendirilmeleri sağlanmalıdır.

Fast-food tüketim yerlerinin menülerinin daha sağlıklı hale gelebilecek şekilde (taze meyve-sebze, taze sıkılmış meyve-sebze suyu, salata gibi) düzenlenmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Akgül, A., Çevik, O. (2005). İstatistiksel Analiz Teknikleri. Emek Ofset Ltd. Şti., 2. Baskı, Ankara.
- Akşit, S., Egemen, A., Kitapçıoğlu, G., Kusin, N., Kurugöl, Z., Öztürk, M. (1997). Üniversite Öğrencilerinin Fast-Food İle Beslenme Alışkanlıkları. V. Halk Sağlığı Günleri-Beslenme Sorunları ve Yasal Durum Bildiri Özet, 8-10 Eylül, Isparta, 29.
- Arslan, P., Pekcan, G. (1985). Yurtta Kalan Yüksek Öğrenim Gençlerinin Beslenme Durumları ve Sorunları. Diabet Yıllığı 4, Temel Matbaası, İstanbul.
- Baysal, A. (1990). Beslenme. Hacettepe Üniversitesi Yayınları, 5. Baskı, Ankara.
- Çelik, F., Toksöz, P. (1999). Dicle Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümünde Okuyan Öğrencilerin Besin Tüketim Düzeyleri ve Beslenme Alışkanlıkları. Beslenme ve Diyet Dergisi, 28: 4-9.
- Demirezen, E., Coşansu, G. (2005). Adölesan Çağı Öğrencilerde Beslenme Alışkanlıklarının Değerlendirilmesi. Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi, 14(8):174-177.
- Dinger, M.K., Maigandt, A. (1997). Dietary Intake and Physical Activity Behaviors of Male and Female College Students. American Journal of Health Promotion, 11(5): 360–362.
- Dirican, R., Bilgel, N. (1993). Gençlerin Sağlık Sorunları (Bölüm XIX). Halk Sağlığı-Toplum Hekimliği, 2. Baskı, Uludağ Üniversitesi, Bursa, 419-421.
- Durmaz, H., Sağun, E., Tarakçı, Z. (2002). Yüksekökol Öğrencilerinin İçme Sütü Tüketim Alışkanlıkları. Yüzüncüyıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi, 13(1-2): 69-73.
- Düdek, S.G. (1993). Nutrition Handbook for Nursing Practice. Sec.Edition, J.B. Lippincott Company, Philadelphia, 267-323.

- Elmacıoğlu, F. (1996). Hızlı Hazır Yemek Sisteminde (Fast-food) Önceliklerin Belirlenmesi. *Beslenme ve Diyet Dergisi*, 25(1): 30-34.
- Ergülen, S., Saygun, M., Çöl, M. (2001). Ankara Üniversitesi Öğrencilerinde Anemi Sıklığı, Etkili Faktörler ve Beslenme Alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma. *Beslenme ve Diyet Dergisi*, 30(2): 24-31.
- Garibağaoğlu, M., Budak, N., Öner, N., Sağlam, Ö., Nişli, K. (2006). Üç Farklı Üniversitede Eğitim Gören Kız Öğrencilerin Beslenme Durumları ve Vücut Ağırlıklarının Değerlendirmesi. *Sağlık Bilimleri Dergisi*, 15(3): 173-180.
- Gül, A. (1995). Sulamanın GAP Alanında Tarım Sektöründe Üretim Yapısı, Girdi Kullanımı, Verimlilik ve İşletme Gelirleri Üzerine Etkileri. Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tarım Ekonomisi Bölümü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Adana.
- Hertzler, A.A., Frary, R. (1992). Dietary and Eating Out Practices of College Students. *Journal of American Dietetic Association*, 92: 867-869.
- Heşeminia, T., Çalışkan, D., Işık, A. (2002). Ankara'da Yüksek Öğretim Öğrenci Yurtlarında Kalan Öğrencilerin Beslenme Sorunları. *İbni Sina Tıp Dergisi*, 7: 155-166.
- Hollingsworth, D. (1994). Food Service in the Fast Lane. *Food Technology*, 48(9): 133-138.
- Kızıltan, G. (2000). Başkent Üniversitesi Yiyecek İçecek İşletmeciliği Programına Kayıtlı Öğrencilerin Beslenme Bilgi Düzeyi ve Beslenme Durumuna Beslenme Eğitiminin Etkisi. *Beslenme ve Diyet Dergisi*, 29: 34-41.
- Korkmaz, S. (2005). Fast Food (Hızlı Yemek) Pazarında Rekabetçi Stratejilerin Etkinliği: Üniversite Gençliğinin Tercihlerinin Analizi. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2: 22-39.
- Köksal, O. (1993). Üniversite Gençliğinin Beslenme Konusu ve Sorunları. III. Halk Sağlığı Günleri Kongre Kitapçığı, Kayseri, 10-12.
- Kurtuluş, K. (1998). Pazarlama Araştırmaları. Avcıol Basım Yayın, Genişletilmiş Altıncı Baskı, İstanbul.
- Gujarati, D.N. (1995). *Basic Econometrics*. 3rd Edition, McGraw-Hill, Inc., New York, U.S.A.
- Mirer, T.W. (1995). *Economic Statistics and Econometrics*. 3rd Edition, Prentice Hall, Inc., New Jersey, U.S.A.

- Mazıcıoğlu, M., Öztürk, A. (2003). Üniversite 3 ve 4. Sınıf Öğrencilerinde Beslenme Alışkanlıkları ve Bunu Etkileyen Faktörler. *Erciyes Tıp Dergisi*, 25(4): 172-178.
- Müftüoğlu, O. (2003). Yaşasın Hayat. Doğan Kitapçılık AŞ, İstanbul, 32-87.
- Müftüoğlu, O. (2004). Hafifleyin Gençleşin. Doğan Kitapçılık A.Ş., İstanbul, 57-85.
- Ness, M. (2002). Multivariate Techniques in Market Research. Course of Agro-Food Marketing, 2001-2002, Zaragoza, Spain.
- Norusis, J.M. (1988). SPSS/PC + Advanced Statistics V2.0 for the IBM PC/XT/AT and PC/2.SPSS Inc. Chicago, Illinois, U.S.A.
- Orak, S., Akgün, S., Orhan, H. (2006). Süleyman Demirel Üniversitesi Öğrencilerinin Beslenme Alışkanlıklarının Araştırılması. *Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 13(2): 5-11.
- Özçiçek, C., Akbay, A.O., Özel, R., Usal, G. (2002). Türkiye’de Üniversite Gençliğinin Fast Food Tüketim Tercihleri: Çukurova Üniversitesi Örneği. *Harran Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 6(1-2): 87-93.
- Özkurt, Ö., Nural, N., Hindistan, S. (2006). KTÜ Trabzon Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Öğrencilerinin Beslenme Alışkanlıklarının ve Malnütrisyon Prevelansının Saptanması. 5. Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongresi, Kongre Kitabı, 20-21 Nisan, Şanlıurfa.
- Özyazıcıoğlu, H., Gökdere Çınar, G., Buran, G., Ayverdi, D. (2009). Uludağ Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinde Beslenme Alışkanlıkları. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 12(2): 34-40.
- Papadaki, A., Hondros, G., Scott, J.A., Kapsokefalou, M. (2007). Eating Habits of University Students Living at, or away from Home in Greece. *Appetite*, 49: 169-176.
- Pekcan, G. (2004). Adölesan Döneminde Beslenme. *Klinik Çocuk Forumu*, 4(1): 38-47.
- Sağlam, F., Yörükçü, S. (1996). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yüksek Okul Öğrencilerinin Besin Tüketim Durumu, Beslenme Alışkanlıkları ve Beslenme Bilgi Düzeylerinin Saptanması. *Beslenme Diyet Dergisi*, 25(2): 16-23.
- Süren, O., Soysal, A. (2002). Okul Kantinleri ve Dengeli Beslenme. *Konak Belediyesi Sağlık İşleri Müdürlüğü Yayınları Yayın No: 2, Olcay Matbaası, İzmir.*

- Sürücüoğlu, M.S., Çakıroğlu, F.P. (2000). Ankara Üniversitesi Öğrencilerinin Hızlı Hazır Yiyecek Tercihleri Üzerine Bir Araştırma. Tarım Bilimleri Dergisi, 6(3): 116-121.
- Tanır, F., Şaşmaz, T., Beyhan, Y., Bilici, S. (2001). Doğanşehir Beldesinde Bir Tekstil Fabrikasında Çalışanların Beslenme Durumu. Türk Tabipler Birliği Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi, Temmuz: 22-25.
- Wyne, M., Lee, M.J., Moon, S.J. (1994). Fast-food Consumption in South Korea. Journal of Consumer Studies and Home Economics, 18: 279-291.
- Yılmaz, E., Özkan, S. (2000). Üniversite Öğrencilerinin Beslenme Alışkanlıklarının İncelenmesi. Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi, 2(6): 87-104.
- Yurdakul, O. (1973). Tarım İşletmelerinin Analizinde Yeni Bir Metod "Faktoriyel Analiz". Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 4 (11, 12).